

2020310930

Antwoord vragen van de leden Van der Laan en Dittrich (beiden D66) aan de minister van Justitie en de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, mw. Nijs, over de wijze waarop het OM de HBO-fraude heeft onderzocht. (Ingezonden 29 april 2003)

Vraag 1

Ja

Vraag 2

De wijze waarop het OM fraudezaken onderzoekt is voorbehouden aan het OM. Ik heb geen aanleiding te veronderstellen dat het strafrechtelijke onderzoek onjuist of onzorgvuldig is of wordt uitgevoerd. Met betrekking tot de Saxion Hogescholen IJsselland zal het onderzoek worden beoordeeld door de rechter. Deze opvatting ligt besloten in mijn beantwoording van uw eerdere vragen.

Vraag 3

Het opportuniteitsbeginsel heeft geen betrekking op het verrichten van onderzoek maar op de beslissing tot vervolging; dit beginsel is in deze dus niet aan de orde. De aangifte van het Ministerie van OC en W - en het daarop volgend strafrechtelijk onderzoek - is slechts één van de instrumenten geweest die zijn ingezet naar aanleiding van klachten over vermeende onregelmatigheden bij instellingen voor hoger beroepsonderwijs op het gebied van bekostiging. Zo is er door de departementale accountantsdienst van OC en W een intern onderzoek gedaan naar onregelmatigheden met de bekostiging van buitenlandse studenten bij zes HBO-instellingen. De uitkomst van dit onderzoek heeft vervolgens tot de aangifte geleid. In vervolg op het interne onderzoek van de accountantsdienst heeft er - in opdracht van de Ministers van OC en W en LNV - een 'zelfreinigend onderzoek' plaatsgevonden, hetgeen heeft geresulteerd in het rapport 'Ruimte voor Rekenschap' dat in december 2002 is uitgebracht. Tenslotte heeft de Algemene Rekenkamer - op verzoek van dezelfde Ministers - dit proces en de uitkomsten daarvan aan een review onderworpen. Dit heeft geresulteerd in het rapport 'Onregelmatigheden bekostiging (hoger) onderwijs' dat medio februari 2003 is gepubliceerd. Het OM heeft het gelet op deze andere instrumenten opportuun geoordeeld - mede gezien het feit dat er geen andere relevante strafbepalingen in de WHW voorhanden waren en het strafrechtelijk onderzoek dus diende te worden gericht op commune delicten - geen strafrechtelijk onderzoek te doen naar zaken die buiten de aangifte vielen, nog daargelaten dat prudent dient te worden omgegaan met de beschikbare opsporings- en vervolgingscapaciteit in het algemeen.

Vraag 4

Daar het hier een nog lopend strafrechtelijk onderzoek betreft, kan thans niet worden ingegaan op deze vragen. De beslissing van het Openbaar Ministerie met betrekking tot dit aanvullende onderzoek zal te zijner tijd op de gebruikelijke wijze bekend worden gemaakt. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een rechercheteam van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) onder leiding van het Landelijk Parket.

De staatssecretaris van OCW heeft bij de installatie van de Commissie Schutte expliciet aandacht gevraagd voor de situatie bij de zes hogescholen waarop het onderzoek van het OM zich richtte. De staatssecretaris heeft de Commissie gevraagd om te onderzoeken of er nog andere aanwijzingen zijn die aanleiding zouden kunnen geven tot vermoedens van strafbare feiten.

Vraag 5

Tegen de Saxion Hogescholen IJsselland wordt strafrechtelijke vervolging ingesteld wegens valsheid in geschrift. Er vindt momenteel aanvullend onderzoek plaats ter zake van valsheid in geschrift in onder andere de administratie van deze hogeschool. Wanneer de bevindingen uit dit nader onderzoek mochten leiden tot de conclusie dat er sprake is van andere strafbare feiten, zal ter zake door het Openbaar Ministerie worden beslist.

Vraag 6

Voor het doen van onderzoek naar aanleiding van de aangifte van het Ministerie van OC en W was de vergelijking van kopieën van documenten naar het oordeel van het OM afdoende om tot een afgewogen oordeel te kunnen komen over de vraag of met succes vervolging van valsheid in geschrift kan worden ingesteld.

Vraag 7

Uiteraard kan zich het fenomeen voordoen dat studenten, hoewel ingeschreven, geen onderwijs volgen. De oorzaken daarvan zijn velerlei en zijn in het kader van het onderzoek door het OM naar het handelen van de instellingen niet verder aan de orde geweest. In de 'Vlaamse carroussel'-constructie was sprake van zogenaamde spookstudenten in die zin dat studenten wel stonden ingeschreven maar niet of nauwelijks onderwijs ontvingen. Zoals al aangegeven in de beantwoording van uw eerdere vragen, bevat de WHW en de daarop gebaseerde regelgeving geen relevante strafbepalingen ingeval van overtreding van de regelgeving op dit gebied. Ook bij de kwestie van de 'spookstudenten' geldt derhalve dat strafrechtelijk optreden slechts mogelijk is indien artikelen van het Wetboek van Strafrecht worden overtreden. Diepgaander onderzoek naar de vraag of er bekostiging werd ontvangen voor andere vormen van 'spookstudenten' was voor het OM dan ook niet aan de orde nu de onderwijsinstellingen geen strafbare feiten behoeften te plegen voor de door hen ontvangen bekostiging. Bovendien zou dit nader en diepgaander onderzoek naar het oordeel van het OM buiten de aangifte vallen.

Vraag 8

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar het antwoord op vraag 2.

Vraag 9

In de beantwoording van uw eerdere vragen is uiteengezet waarom het OM niet tot een vervolging kon komen. Het signaal dat er gebruiksmogelijkheden in de onderhavige wetgeving zitten is onderkend en deze worden door de staatssecretaris van OCW aangepakt. Naast de mogelijkheid van terugvorderingsacties bestaat het reguliere sanctie-instrumentarium uit de WHW en de WEB uit inhouding of tijdelijke opschorting van de rijksbijdrage. Binnen het ministerie van OCW is intussen actie ondernomen om het geldende sanctiebeleid kritisch tegen het licht te houden en noodzakelijke aanpassingen te formuleren. Daarbij zal worden aangesloten bij de voorbereidingen die worden getroffen voor de vierde tranche van de Algemene Wet bestuursrecht die mede handelt over bestuurlijke sancties.

Vraag 10

Ja, de staatssecretaris van OC&W is bereid na te gaan of er mogelijkheden zijn om de wetgeving zo aan te passen dat instellingen die in strijd handelen met de evidente bedoeling van de wetgever strafbaar zijn.